

© BASIEL DEHASSELAIR

HET VERBETEREN VAN DE NUKA-KWALITEIT

Net als andere sectoren in de intensieve veehouderij staat ook de kalversector de laatste jaren sterk onder druk om het antibioticumgebruik te verminderen. In de kalversector is deze uitdaging nog groter omdat de kalveren van veel verschillende bedrijven afkomstig zijn en met variabele transportsituaties geconfronteerd worden. – *Bart Pardon, DGZ*

De hoge graad van vermenging is dé risicofactor voor ziekte bij uitstek. Dit vertaalt zich jammer genoeg in het feit dat de kalversector vandaag per dier de grootste antibioticumgebruiker is van alle nutsdiersectoren.

In mei 2013 werd gestart met het ADLO-project (Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling) 'Verantwoord antibioticagebruik in de intensieve veehouderij'. Het doel van dit project was informatie over het antibioticumgebruik verspreiden en praktische toepassingen voorstellen om dit gebruik doordacht te doen zakken.

Op naar een duurzaam antibioticumgebruik

Het antibioticumgebruik moet – om de volksgezondheid en de reputatie van de sector te vrijwaren – op korte termijn naar omlaag. Het is echter zeer belang-

.....
Het is moeilijk om eenduidig aan te tonen welke dieren een verhoogd risico hebben.
.....

rijk dit op een rationele manier te doen en niet onbezonnen te werk te gaan. Te snel en ondoordacht handelen leidt tot een verhoogde sterfte bij de kalveren en onnodig dierenleed. Een rationele vermindering van het antibioticumgebruik berust op 3 actiepijlers. Ten eerste moet de kwaliteit van de NUKA (nuchter kalf) optimaal zijn. Het risico op ziekte moet zo klein mogelijk zijn. Voorts moet men de dieren in zo ideaal mogelijke omstandigheden opvangen en huisvesten. Vooral ventilatie is hierbij cruciaal. Tot slot,

maar zeer belangrijk als men een snelle vermindering nastreeft, is het zaak om antibiotica enkel in te zetten als het echt nodig is. Dit artikel gaat dieper in op NUKA-kwaliteit, en hoe je die kan controleren.

Hoe de NUKA-kwaliteit beoordelen?

Elke ervaren kalvermester weet hoe belangrijk de kwaliteit van de NUKA is. Een hoge kwaliteit verlaagt de kans op ziekte en sterfte en levert betere productieresultaten op. Als er enkel dieren met een zeer laag ziekterisico binnenkomen, zal de noodzaak tot het gebruik van antibiotica sterk dalen. Het blijft echter moeilijk om eenduidig aan te tonen welke dieren nu precies een verhoogd risico hebben. Recent onderzoek heeft hier meer klaarheid in gebracht. Een eerste, eenvoudige, kwaliteitsgarantie is de afwezigheid van ziekte tekenen bij

aankoop. Daarvoor moet men systematisch de navel tasten en controleren op de aanwezigheid van diarree. Ook is het belangrijk om bij aankomst na te gaan of het dier al dan niet een longontsteking heeft. Hiervoor moet men altijd een beroep doen op diergeneeskundige assistentie.

Een tweede parameter is de leeftijd van het dier. De optimale leeftijd bij aankoop is 2 tot 3 weken. Jongere dieren lopen nog een te hoog risico op diarree, terwijl dieren van 4 à 5 weken zeer weinig antistoffen hebben. Uiteraard moet je de wet respecteren en is het belangrijk om zichtbare inbreuken (bijvoorbeeld navel nog niet opgedroogd) altijd te melden. Ten derde is het bewezen dat lichtere kalveren een sterk verhoogd risico op ziekte hebben. Bij Holstein Friesian-kalveren hebben bijvoorbeeld kalveren met een lichaamsgewicht van minder dan 50 kg 2 tot 3 keer meer kans om een longontsteking te ontwikkelen.

Goede biestopname

Er bestaat geen twijfel over dat de opname van voldoende biest op het moederbedrijf van het grootste belang is om zowel navelontsteking, diarree als longontsteking te voorkomen. Het effect van een goede biestopname blijft minstens tot de leeftijd van 3 maanden aanwezig. Tot voor kort was er echter geen test voorhanden om bij kalveren ouder dan 1 week te controleren of het genoeg biest had gekregen. Recent werd aangetoond dat het mogelijk is om ook bij de aankomstleeftijd van 2 tot 3 weken te controleren of er voldoende antistoffen van de moeder aanwezig zijn. Er werd ook bewezen dat dieren met een laag niveau aan maternale antistoffen meer risico lopen op longontsteking in de eerste 3 weken.

Volgende biestopname blijkt echter nog steeds een groot probleem te zijn. Bij diverse steekproeven bleek dat tussen de 20 en 60% van de kalveren te weinig antistoffen heeft bij aankomst (40% gemiddeld). Screenen van NUKA's voor voldoende biestopname bij aankomst kan dan ook een cruciale tool zijn voor de sector. Niet alleen kan men dieren die tekorten hebben groeperen (en zo het spreiden van infectie naar gezonde dieren verhinderen), ook geeft dit de integratie de mogelijkheid om maatregelen te nemen tegenover bedrijven die systematisch kalveren met gebrekkige biestopname leveren (eventueel overgaan tot een verminderde prijs of weigering van dergelijke kalveren). De integratie kan ook de gegevens over de sterfte (mortaliteit)

van kalveren afkomstig van hetzelfde moederbedrijf aanwenden als drukkingsmiddel voor de toeleverende veehouder.

BVD-bestrijding

Een vijfde punt betreft het bovine virale diarreevirus (BVD-virus). Onderzoek uit de laatste 5 jaar in de Vlaamse kalversector heeft aangetoond dat een BVD-drager een sterk verhoogde kans heeft om vroegtijdig te sterven. Daarnaast wordt meer dan de helft van de overige kalveren met dit virus geïnfecteerd, wat hen gevoeliger maakt voor longontsteking. BVD-bestrijding is dan ook van essentieel

ma bovis. Het moet met andere woorden in de toekomst mogelijk zijn om insleep van deze bijzonder moeilijk te bestrijden bacterie in de kalversector te voorkomen. Deze studies brachten ook aan het licht dat het interessant kan zijn om verder te investeren in onderzoek. Meer bepaald zou men kunnen nagaan of vaccinatie van kalveren of moederdieren op de herkomstbedrijven, een significante bijdrage levert aan het terugdringen van luchtweginfecties, en bijgevolg het antibioticumgebruik. Het is in het belang van de sector om verder wetenschappelijk onderzoek hiernaar te blijven steunen.

Behalve de aanwezigheid van ziekten en het lichaamsgewicht zijn er weinig direct zichtbare factoren die de kalverkwaliteit bepalen. Informatie over sterftecijfer, biestvoorziening, specifieke immuniteit voor ademhalingsstoornissen en de BVD- en mycoplasmastatus van de toeleverende bedrijven is cruciaal voor de integraties.

belang voor de kalversector, in het bijzonder omdat dit virus sterk samenwerkt met een andere hoofdpathogeen bij vleeskalveren, *Mycoplasma bovis*. Een studie toonde aan dat gemiddeld 0,6% van de NUKA's BVD-drager is. Interessant was dat bij aankomst al 1% van de kalveren positief was voor het virus, wat aantoont hoe snel het zich verspreidt. De enige mogelijkheid om BVD te weren uit de kalversector is het niet meer aankopen van BVD-dragers. Het nationale BVD-bestrijdingsprogramma is dan ook een uitgelezen kans voor de kalversector. Tot slot zijn er ook studies beschikbaar die de bescherming onderzochten tegen ademhalingsvirussen en -bacteriën, die kalveren via biestopname verkrijgen. Belangrijk hierbij was dat slechts een minderheid van de kalveren afkomstig was van bedrijven positief voor *Mycoplas-*

Nu er verschillende factoren gekend zijn die bepalend zijn voor de NUKA-kwaliteit en men weet hoe men de dieren kan testen, kan de sector in overleg treden met de toeleverende bedrijven en bijvoorbeeld in de toekomst door middel van certificering en een meerprijs voor NUKA's van goede kwaliteit een win-win-situatie voor beide sectoren creëren. ■

Bart Pardon werkt als dierenarts-onderzoeker aan de vakgroep Interne Geneeskunde en Klinische Biologie van de Grote Huisdieren. Dit artikel kadert binnen het ADLO-project 'Verantwoord antibioticumgebruik in de intensieve veehouderij' dat werd verzorgd door de Universiteit Gent & Dierengezondheidszorg (DGZ) Vlaanderen. In het volgende nummer verschijnt het tweede deel uit deze reeks.